

Čeští spisovatelé šedesátých let o dětech a dětství *

Hodně let už uplynulo ode dne, kdy nejšší odborný asistent Fakulty informatiky MU Josef Prokeš (nar. 1947) obhájl na Pedagogické fakultě svou diplomovou práci o obrazu dětství v soudobých českých prozaiků. Vedoucím jeho práce byl docent Zdeněk Kožmín. Na konci normalizačního období pak Prokeš (polemickým dopisem redakci) svého učitele hájil, když na Kožmínova skripta Interpretace básní v tehdejší Kmeni nepěkně zaútočil Miloš Zelenka, který Kožmína obvinil, že jeho rozbor básní jsou nemarxistické a vracejí se k literárněvědným metodám šedesátých let.

Později Prokeš doplnil své vzdělání dálkovým studiem bohemistiky na Filozofické fakultě, získal titul PhDr., jako výtvarník amatér maloval zdařilé abstraktní obrazy, poměrně dlouho byl folkovým zpěvákem na volné noze (nahrávky některých písní s jeho melodiemi i texty často vysílal brněnský rozhlas) a po sametové revoluci byl nakladatelským redaktorem. Kromě toho působil na různých typech škol a v roce 1994 vydal rozsáhlý román o životních zkušenostech mladého učitele Sestup do základního tábora, napsaný už o deset let dříve. V roce 1999 pak úspěšně obhájl disertační práci o estetické struktuře folkové písně.

Vedle všech těchto činností se Josef Prokeš po celou dobu dále zajímal o své dávné téma – o literární reflexi dětství. Psychologicky a pedagogicky byly zaměřeny komentované antologie Nečítankové dospívání (1994) a Nečítankové dětství (1995). Nyní Prokeš napsal a ve Vydavatelství MU vydal práci **Dětský svět v české próze 60. let dvacátého století**, v níž se jakoby kruhem vrátil ke svým literárněvědným výchoďskům. Závěrečná bibliografie svědčí o tom, že se autor na svůj úkol připravil velice důkladně (snad až příliš – seznam obsahuje snad vše, co o široké oblasti dětství a literární interpretace vyšlo nejen z literární vědy, ale i z psychologie, politologie, filozofie a sociologie, takže vzbuzuje pochybnosti, zda všechny jmenované knižky a stu-

die autor opravdu prostudoval). Vlastní práce je však postavena na solidních základech a přináší řadu cenných postřehů.

Po spíše letném pohledu na tvorbu starších českých autorů následuje zamyšlení nad obrazem dětství u Ludvíka Aškenazyho a Františka Hrubína a pak už se Prokešova pozornost soustřeďuje na analýzu děl nejvýraznějších beletristů šedesátých let. Jednotlivé kapitoly označuje autor trefnými charakterizujícími přívlastky: dětský svět Aškenazyho je důvěrný, Hrubínův ukotvený, v prózách Jindřišky Smetanové je optimistický – na rozdíl od zadržávajícího dětského světa Hermíny Frankové; dílo Hany Proškové a Aleny Vostré vydává svědectví o dětském světě rozříštěném, resp. osamoceném, Friedův dětský svět je nehybný, Sidonův uloupený, Fuksův pak úzkostný a Hrabalův groteskní. Některým metodickým, terminologickým i věcným detailům knihy lze leccos vytknout (autor např. příliš hýří termínem dětský aspekt, závěrečné shrnutí mělo být stručnější – Prokeš se v něm nevyhnul opakování toho, co bylo řečeno v předchozích kapitolách), ale jako celek jsou tyto sondy do tématu dětství velmi cenné, protože Prokeš dovede prostřednictvím analýzy dětských motivů říct leccos nového o osobitých rysech a stylu jednotlivých autorů. Navíc umí – podobně jako Zdeněk Kožmín – spojit výsledky interpretační analýzy s kritickým hodnocením a na základě rozboru vyslovit zdůvodněné soudy o estetické úrovni posuzovaného beletristického díla.

J. RAMBOUSEK

*Josef Prokeš: Dětský svět v české próze 60. let XX. století. Masarykova univerzita, Brno 2003,....stran.

Jiří Sedlák: Z mého zápisníku*

Jiří Sedlák je filozof, zabývající se zejména etickou problematikou, která jej svým způsobem inspirovala i k zájmu o dílo I. A. Bláhy (jemuž věnoval jednu ze svých monografií). Práce, která vyšla nyní, na tento zájem navazuje, i když je souborem jeho příspěvků uveřejněných především